

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері" тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

ТӘЖІРБЕЛІК САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ

Пән:	«Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері»
Пән коды :	KZhZhSKM 2206
ББ шифры мен атауы:	6B10115 "Медицина"
Оқу сағаты/кредит көлемі:	7 сағат (0,5 кредит)
Оқу курсы мен семестрі:	2 курс, семестр
Тәжірибелік сабақ:	4 с.

Шымкент, 2024 г.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері " тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық «Қалыпты ас қорыту және эндокриндік жүйелер» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 11 « 30 » 05 . 24 т

Кафедра меңгерушісінің м.а.

О.А.Ермолаева

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері" тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

№1 сабақ

1 Тақырыбы : Шағымдарды сұрау әдісі, аурудың тарихы және жүйке жүйесі ауруы бар науқастың өмірі.

2 Мақсаты: Студенттерді шағымдарды сұрау әдістемесіне, ауру тарихына және жүйке жүйесі ауруы бар науқастың өміріне үйрету

3 Оқыту міндеттері:

Білім алушы білуі керек:

- Науқастың медициналық картасын толтырудың реттілігі мен жоспары.
- Төлқұжат деректері.
- Науқасты сипаттаудың реттілігі мен ережелері.
- Науқастың белсенді сұрауы туралы түсінік.
- Науқасты жалпы тексеру кезектілігі: жүргізу шарттары, ережелері мен техникасы.

Білім алушы істей білуі керек:

- Жүйке жүйесі ауруы бар науқастардың шағымдарын сұрау әдістемесіне сипаттама беру
- Жүйке жүйесі аурулары бар науқастардың анамнезін жинау әдістемесіне сипаттама беру
- Жалпы тексеру жүргізу: жүргізу шарттары, ережелері және техникасы.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- Науқастың медициналық картасын толтырудың реттілігі мен жоспары.
- Төлқұжат деректері.
- Науқасты медициналық картаға сипаттау кезектілігі
- Науқасты жалпы тексерудің реттілігі: жүргізу шарттары, ережелері мен техникасы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары.

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық есептерді шешу, практикалық жұмыстарды орындау

6. Пәннің ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері (тесттілеу, ситуациялық есептерді шешу):

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық міндеттерді шешу

7. Әдебиет:

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.).

Бақылау сұрақтар:

1. Неврологиялық науқастың медициналық картасын толтыру реті қандай?
2. Неврологиялық ауруы бар науқастың медициналық картасының жоспары неден тұрады?
3. Неврологиялық ауруы бар науқасты сипаттаудың реттілігі мен ережелері қандай?
4. Неврологиялық аурулары бар науқасты тексеру қандай жағдайларда және ережелерде жүргізіледі?
5. Неврологиялық ауруы бар науқасты жалпы тексеру техникасын көрсетіңіз.
6. Пациенттердің ықтимал проблемаларын сипаттау, оларды шешу үшін іс-шараларды жоспарлау

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері" тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

Тесттер:

1. Төмендегілердің қайсысы науқастың медициналық картасын толтырудың бірінші кезеңі болып табылады?
 - A) Төлқұжат мәліметтері
 - B) Науқастың жағдайын сипаттау
 - C) Емді тағайындау
 - D) Тест нәтижелері
 - E) Ауру тарихы
2. Пациенттің төлқұжат деректерінде нені көрсету керек?
 - A) Жынысы мен туған күні
 - B) Аурулар тізімі
 - C) Отбасы жағдайы
 - D) Тұрғылықты жері
 - E) Білім деңгейі
3. Науқастың жағдайын сипаттаудың дұрыс реттілігін қалай анықтауға болады?
 - A) Науқастың шағымдарынан бастаңыз
 - B) Алдымен диагнозды көрсетіңіз
 - C) Тест нәтижелерін сипаттау
 - D) Емдеу рецептіне бару
 - E) Сипаттаманы ауру тарихымен толықтырыңыз
4. Науқасты белсенді сұраудың негізгі принципі қандай?
 - A) Ақпаратты нақтылау үшін сұрақтар құрастыру
 - B) Науқасты сұрақ қоймай тыңдау
 - C) Түсінікті сұрақтар қойыңыз
 - D) Пациенттің жауаптарын қағазға түсіру.
 - E) Вербалды емес белгілерді елемей
5. Науқасты жалпы тексеруді жүргізудің негізгі шарттары қандай?
 - A) Жеткілікті жарықтандыру және құпиялылық
 - B) Басқа науқастарды сәтті емдеу
 - C) Медициналық құралдардың болуы
 - D) Бейбіт ортадағы бөлме
 - E) Науқастың психологиялық дайындығы
6. Науқасты жалпы тексеру кезінде қандай әдістемені қолдану керек?
 - A) Жарықпен жара беттерін зерттеу
 - B) Науқасты киіммен қарау
 - C) Тексеруді тек жатқан күйде жүргізу
 - D) Бұрынғы тексерулердің нәтижелерін елемей
 - E) Дененің тек бір аймағын зерттеу
7. Науқасты жалпы тексеруді қандай тәртіппен жүргізу керек?
 - A) Алдымен көзбен қарау, содан кейін пальпация және аускультация
 - B) Алдымен сынақтар алынады, содан кейін емтихан алынады
 - C) Алдымен басын, сосын қол мен аяқты қарау
 - D) Ауру тарихын зерделеу, содан кейін тексеру
 - E) Алдымен киім арқылы тексеру, содан кейін онсыз
8. Науқасты сипаттау ережелері туралы төмендегі тұжырымдардың қайсысы дұрыс?
 - A) Медициналық терминологияны қолдану
 - B) Тек оң нәтижелерді көрсетіңіз
 - C) Сипаттама субъективті болуы керек
 - D) Науқастың шағымдарын елемей
 - E) Құрылымдық тәсілден аулақ болу
9. Төмендегілердің қайсысы науқасты белсенді сұрауға жатпайды?
 - A) Жеткілікті ақпаратсыз қорытынды жасау
 - B) Науқасты мұқият тыңдау
 - C) Түсіндіретін сұрақтар қойыңыз
 - D) Эмпатия және қолдау көрсету
 - E) Өңгіменің құпиялығын сақтау
10. Науқасты жалпы тексеру кезінде қандай негізгі ережені сақтау керек?
 - A) Алдымен науқастан сұхбат алу, содан кейін қарау
 - B) Шулы көшеде тексеру жүргізу
 - C) Науқасқа өз позициясын таңдауға мүмкіндік беру
 - D) Тексеру уақытын 5 минутпен шектеу
 - E) Науқасты тез және назар аудармай қарау

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері " тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

№2 сабақ

1. Тақырыбы: Жүйке жүйесінің аурулары бар науқасты сыртқы және жергілікті тексеру әдісі.

2. Мақсаты: білім алушыларды жүйке жүйесінің ауруларымен науқасты сыртқы және жергілікті тексеру әдістемесімен таныстыру.

3. Оқыту міндеттері:

Білім алушы білуі керек:

- емдеу мекемелерінде мейірбике процесін ұйымдастырудың теориялық негіздері;
- диагностикалық және емдік дәрігерлік тағайындауларды орындау кезінде маңызды манипуляциялардың әдістері мен әдістері;
- жүйке жүйесі аурулары бар пациенттерге дәрігерге дейінгі көмек көрсету алгоритмі

Білім алушы істей білуі керек:

- жүйке жүйесі аурулары бар науқастарға дәрігерге дейінгі көмек көрсету

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Неврологиялық жүйе бойынша шұғыл көмек көрсету алгоритмі.
2. Науқастың жалпы жағдайы.
3. Неврологиялық науқастың жағдайы (белсенді, пассивті, мәжбүрлі).
4. Сана.
4. Науқасты көз диагнозына дайындау

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары.

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық есептерді шешу, практикалық жұмыстарды орындау

6. Пәннің ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері (тесттілеу, ситуациялық есептерді шешу):

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық міндеттерді шешу

7. Әдебиет:

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.).

Бақылау сұрақтары:

1. Науқас туралы ақпарат жинау шарттары мен ережелері?
2. Ақпараттың негізгі көздері?
3. Жүйке жүйесінің аурулары бар науқастың жалпы жағдайын сипаттаңыз
4. Неврологиялық науқастың позицияларының түрлерін сипаттаңыз (белсенді, пассивті, мәжбүрлі).
5. Неврологиялық диагнозы бар науқастың санасы қандай?
6. Науқасты көз диагнозына дайындаңыз
7. Неврологиялық аурулары бар науқастарға дәрігерге дейінгі көмек көрсету алгоритмін көрсетіңіз

Тесттер:

1. Төмендегі белгілердің қайсысы орталық жүйке жүйесінің дисфункциясын көрсетуі мүмкін?

- A) Эмоциялық фонның өзгеруі
B) Терлеудің күшеюі
C) Аллергиялық бөртпенің пайда болуы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы "Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері" тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		044 – 75/11

- D) Артық салмақ
E) Шаршау
2. Перифериялық жүйке жүйесінің патологияларын анықтау үшін қандай зерттеу әдісі қолданылады?
A) Рефлекстік тестілеу
B) Шырышты қабықшаларды тексеру
C) Аускультация
D) Іштің пальпациясы
E) Қан қысымын өлшеу
3. Жүйке жүйесінің ауруларын ұсынғанда «науқасты тексеру» әдісі нені білдіреді?
A) Дене қимылдарын бақылау
B) Тері жағдайын бағалау
C) Температураны өлшеу
D) Қан анализі
E) Функционалдық сынақтарды тексеру
4. Қандай симптом неврологиялық бұзылыстың болуын көрсетуі мүмкін?
A) Бас айналу және бас ауруы
B) Лимфа түйіндерінің ұлғаюы
C) Терінің түсінің өзгеруі
D) Іштің ауыруы
E) Аяқ-қолдардың ісінуі
5. Жүйке жүйесі ауруларымен ауыратын науқасты жергілікті тексеру кезінде қандай фактор маңызды болып саналады?
A) Аяқ-қолды салыстырмалы талдау
B) Жарықтандыру дәрежесі
C) Қоршаған ортаның температурасы
D) Аурудың ұзақтығы
E) Стресс деңгейі
6. Қандай әдіс қарашықтардың жарыққа реакциясын бағалауға мүмкіндік береді?
A) Көзді тексеру

- B) Термометрия
C) Аускультация
D) Пальпация
E) Психоэмоционалды фонды тексеру
7. Симптомдардың қайсысы менингиттің болуын көрсетуі мүмкін?
A) Жүрек айну және құсу
B) Аяқ-қолдардың әлсіздігі
C) Арқадағы ауырсыну
D) Қан қысымының жоғарылауы
E) Саусақтардың ұюы
8. Науқастың неврологиялық жағдайын бағалау кезінде төмендегілердің қайсысы физикалық тексеруге жатпайды?
A) Есту қабілетін тексеру
B) Жүруді талдау
C) Теріні тексеру
D) Қозғалыс координациясын бағалау
E) Сана деңгейін бағалау
9. Қандай зерттеу әдісі науқастың сана деңгейін бағалауға мүмкіндік береді?
A) Неврологиялық тексеру
B) Пациентпен сұхбат
C) Пальпация
D) Дистанциялық рефлекстерді бағалау
E) Жүйке-бұлшықет өткізгіштігін тексеру
10. Инсультке күдікті науқасты тексергенде неге назар аудару керек?
A) Бет симметриясы
B) Терінің жалпы жағдайы
C) Температура деңгейі
D) Интоксикация белгілері
E) Өкпенің көлемі

Ситуациялық есептер:

Тапсырма 1.

Науқас 35 жаста, кешкі уақытта пайда болатын, жүрек айнумен бірге жүретін қатты бас ауруына шағымданады. Қарап тексергенде фотофобия және жалпы қозу анықталады.

1. Науқастың жағдайын бағалау үшін қандай сыртқы тексеру әдістерін қолданасыз?
2. Осы науқастың бас және мойын аймағын жергілікті тексерудің негізгі элементтері қандай?
3. Бұл жағдайда қандай неврологиялық белгілерге назар аудару керек?

Тапсырма 2. Науқас 65 жаста, бөлімшеге оң қол мен оң аяқтың әлсіздігіне шағымдарымен түсті. Бет асимметриясы және сөйлеу бұзылыстары анықталады.

1. Неврологиялық аурудың белгілерін анықтау үшін науқасты сыртқы тексеру қалай ұйымдастырылады?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы	044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері " тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық	

2. Жергілікті тексеру кезінде дененің қай аймақтары ерекше назар аударуды қажет етеді?
3. Парез дәрежесін бағалау үшін қандай қосымша неврологиялық зерттеулер жүргізуге болады?

Тапсырма 3. 28 жастағы науқас эпилепсиялық ұстаманың пайда болуы туралы хабарлайды. Интерикталды кезеңде оның мінез-құлқы мен көңіл-күйі өзгереді.

1. Ауруға байланысты мүмкін белгілерді анықтау үшін физикалық тексеруді қалай жүргізесіз?
2. Эпилепсиямен ауыратын науқастар үшін жергілікті тексерудің қандай аспектілері ерекше маңызды?
3. Бұл науқаста неврологиялық рефлекторлық тексеру қандай болады?

Тапсырма 4. Науқас 40 жаста үнемі шаршау сезіміне, зейінінің нашарлауына және ұйқысының бұзылуына шағымданады. Қарап тексергенде өзін-өзі күтпеу белгілері байқалады.

1. Қандай сыртқы тексеру әдістері депрессиямен ауыратын науқастың жағдайын бағалауға көмектеседі?
2. Қандай жергілікті белгілер (мысалы, тері аурулары, шаштар) депрессиялық күйді көрсетуі мүмкін?
3. Бірінші диагноз қоюда науқастың жалпы жағдайы қандай рөл атқарады?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері" тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

№3 сабақ

1. Тақырыбы: Дәм мен иістің бұзылуы. Сезім, есту, көру және есте сақтау қабілеті бұзылған науқастарға күтім жасау.

2. Мақсаты: білім алушыларды дәм мен иістің бұзылуы туралы түсінік қалыптастыру. Білім алушыларды сезім, есту, көру және есте сақтау қабілеті бұзылған науқастың күтімімен таныстыру.

3. Оқыту міндеттері:

Білім алушы білуі керек:

- Сөйлеу, есте сақтау, дәм және иіс сезу қабілеті бұзылған науқастарға көзқарас, жалпы тексеру және күтім.
- Мидың жоғары функцияларының зақымдану синдромдары: афазия, апраксия, агнозия, амнезия, деменция, дисосмия, дисгеузия.

Білім алушы істей білуі керек:

- сөйлеу, есте сақтау, дәм және иіс сезу қабілеті бұзылған науқастарды жалпы тексеру және күту.
- Жүйке жүйесі аурулары бар науқастарға дәрігерге дейінгі көмек көрсету

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Сезім, сөйлеу, есту және көру аурулары бар науқастарға көзқарас.
2. Сөйлеу, есте сақтау, дәм және иіс сезу қабілеті бұзылған науқастарды жалпы тексеру және күту.
3. Мидың жоғары функцияларының зақымдану синдромдары: афазия, апраксия, агнозия, амнезия, деменция, дисосмия, дисгеузия.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары.

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық есептерді шешу, практикалық жұмыстарды орындау

6. Пәннің ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері (тесттілеу, ситуациялық есептерді шешу):

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық міндеттерді шешу

7. Әдебиет:

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.).

Бақылау сұрақтары:

1. Көру органдарының аурулары бар науқастарға қандай көзқарас болуы керек?
2. Сезім және иіс аурулары бар науқастарға көзқарасты сипаттаңыз.
3. Сөйлеу және есте сақтау қабілеті бұзылған науқастарды тексеру қалай жүргізіледі?
4. Мидың жоғары функцияларының зақымдану түрлері туралы айтып, әр түрді сипаттаңыз.
5. Дәмі мен иісі бұзылған аурулардың мысалдары мен түрлерін келтіріңіз.
6. Сезім, есту, көру және есте сақтау қабілеті бұзылған науқастарға күтім жасауды сипаттаңыз.

Тесттер:

OÑTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері" тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

1. Төмендегі факторлардың қайсысы дәм мен иіске байланысты проблемаларды тудыруы мүмкін?

- а) Мұрынның шырышты қабығының қабынуы
- б) семіздік
- в) Сусыздандыру
- г) Аллергия
- д) Ұйқының болмауы

2. Есту қабілеті нашар науқастарға күтім жасағанда нені ескеру керек?

- а) Қимылдар мен көрнекі белгілерді қолданыңыз
- ә) Қаттырақ сөйле
- в) олардың өтініштерін елемей
- г) Тек телефон арқылы сөйлесіңіз
- е) Сыртта желдің жоқтығына көз жеткізіңіз

3 Төмендегі стратегиялардың қайсысы есте сақтау қабілетінің жоғалуы бар науқасқа көмектесуі мүмкін?

- а) Күнделікті әдеттерден аулақ болу
- ә) Күнделікті немесе еске салуды пайдалану
- в) Достарымен оқиғаларды талқылау
- г) Есте сақтауды жаттықтырудың қажеті жоқ

д) Жүйесі жоқ жаңа хоббиге тарту

4. Көру қабілеті бұзылған науқастарға қандай күтім түрі тиімді болуы мүмкін?

- а) Қоршаған ортада жақсы жарық пен контрастты қамтамасыз ету
- б) Күнделікті көру қабілетін тексеру
- в) Барлық заттарды еденде қалдыру
- г) Науқастың жаңа жиһазға тұрақты қозғалуы
- е) Интерьерде тек ашық түстерді пайдаланыңыз

5. Төмендегі әдістердің қайсысы есте сақтау қабілеті бұзылған науқасқа көмектесе алады?

- а) Көзді жүйелі түрде тексеру
- б) Дене белсенділігі
- в) көру қабілетіне баса назар аударатын йога
- г) Мобильді ойындарда кастингті жетілдіру
- е) Дабыл жағдайларын елемей

6. Көрсетілген белгілердің қайсысы иіс сезу бұзылыстарына ЕҢ тән?

- А) Аносмия
- В) Галлюцинация
- С) Ұйқысыздық
- Д) Мазасыздық
- Е) Депрессия

Ситуациялық есептер:

Тапсырма 1. Иіс пен дәм сезу қабілеті бұзылған науқаста тәбетінің болмауына, тағамға немқұрайлы қарайтынына шағымданады. Ол тамақтың мағынасыз болып қалды деп есептейді, өйткені ол ешқандай дәм мен хош иісті сезбейді.

Мейірбике клиентке диетаны жақсартуға және оның тағамға деген қызығушылығын қалпына келтіруге көмектесу үшін қандай қадамдар жасай алады?

Тапсырма 2: Есту қабілеті нашар клиент медбике оның дәрі-дәрмектерін қабылдауын сұрап жатқанын түсінбейді. Ол есту аппараттарын пайдаланбайды және оқшауланған көрінеді.

Мейірбике науқаспен қарым-қатынасты қалай жақсартып алады және науқасқа қажетті көмекті алуын қамтамасыз ете алады?

Тапсырма 3: Көру қабілетінің жоғалуы бар науқас бөлімді айналып өту үшін көмекті қажет етеді және басқаларға тәуелді болғандықтан жиі мазасызданады.

Медбике науқастың қауіпсіздігін қамтамасыз етіп, оның жағдайына бейімделуіне қалай көмектесе алады?

Тапсырма 4: ақыл-есі кем науқас тамақ ішкенде қасықты пайдалану сияқты қарапайым жұмыстарды қалай орындау керектігін ұмытып, мазасызданады.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері" тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

Мейірбике клиентке тамақтану кезінде оның жағдайын басқаруға қалай көмектесе алады?

№4 сабақ

1. Тақырыбы: Неврологиялық аурулары бар науқасты тасымалдау.

2. Мақсаты: студенттерге неврологиялық аурулары бар науқастарды тасымалдау туралы білім беру

3. Оқыту міндеттері:

Білім алушы білуі керек:

- ОЖЖ зақымданған науқастарды қауіпсіз тасымалдау
- Науқастарды тасымалдауға дайындау
- Тасымалдауды жүзеге асыру
- Тасымалдау кезінде науқасты бақылау үшін қажетті жабдық
- Аяқ-қолдардың орналасуындағы Асимметрия, олардағы қозғалыс. (паралич, парез, гемиплегия, парепарез, гемипарез), аяқ-қолдың тонусы (спастикалық парепарез, гемипарез, бұлшықеттің қаттылығы, контрактуралар, летаргиялық парез және т.б.).
- Тірек-қимыл жүйесінің сыртқы түрін бағалау, бұлшықет тонусы мен күшін зерттеу.
- Сіңір рефлексдерін анықтау.

Білім алушы істей білуі керек:

- Науқасты тасымалдауға дайындау.
- Өртүрлі неврологиялық аурулар кезінде пациенттердің тасымалдануын көрсету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. ОЖЖ зақымданған науқастарды қауіпсіз тасымалдау
2. Науқастарды тасымалдауға дайындау
3. Тасымалдау кезінде науқасты бақылау үшін қажетті жабдық
4. Аяқ-қолдардың орналасуындағы Асимметрия, олардағы қозғалыс. (паралич, парез, гемиплегия, парепарез, гемипарез), аяқ-қолдың тонусы (спастикалық парепарез, гемипарез, бұлшықеттің қаттылығы, контрактуралар, летаргиялық парез және т.б.).
5. Тірек-қимыл жүйесінің сыртқы түрін бағалау,
6. Бұлшықет тонусы мен күшін зерттеу.
7. Сіңір рефлексдерін анықтау.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары.

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық есептерді шешу, практикалық жұмыстарды орындау

6. Пәннің ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері (тесттілеу, ситуациялық есептерді шешу):

Тест тапсырмаларын орындау, клиникалық міндеттерді шешу

7. Әдебиет:

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.).

Бақылау сұрақтары:

1. ОЖЖ зақымданған науқастарды қауіпсіз тасымалдау туралы айтып беріңіз

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері" тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

2. Науқастарды тасымалдауға дайындау туралы айтып беріңізші
3. Тасымалдау кезінде науқасты бақылау үшін қажетті жабдық
4. Науқасты тасымалдау және төсекке ауыстыру қалай жүзеге асырылады?
5. Роликпен тасымалдау қалай жүзеге асырылады?
6. Науқасты ауыстыру туралы сипаттаңыз.
7. Пациенттердің әртүрлі неврологиялық ауруларға тасымалдануын көрсету.
8. Аяқ-қолдардың орналасуындағы асимметрияны, олардағы қозғалыстарды (паралич, парез, гемиплегия, парепарез, гемипарез), аяқ-қолдардың тонусын (спастикалық парепарез, гемипарез, бұлшықеттердің қаттылығы, контрактуралар, летаргиялық парез және т.б.) айтыңыз.
9. Тірек-қимыл жүйесінің сыртқы түрін бағалау, бұлшықет тонусы мен күшін зерттеу қалай жүзеге асырылады?
10. Сіңір рефлекстерін анықтау қалай жүзеге асырылады?

Тесттер:

1. Қозғалысы ауыр бұзылған науқасқа қандай тасымалдау әдісі ұсынылады?
 А) Мүгедектер арбасын пайдалану
 В) Қолдау арқылы жүру
 С) Қолда
 D) Зембілде
 E) Оны бекітпей көлікте
2. Инсультпен ауыратын науқасты тасымалдау кезінде қандай маңызды аспектіні ескеру қажет?
 А) Бастың қауіпсіз күйі
 В) Қалыпты температураны сақтау
 С) Дене белсенділігін шектеу
 D) Азық-түлікке қол жеткізуді қамтамасыз ету
 E) Аяқтарды бас деңгейінен жоғары көтеру
3. Эпилепсиямен ауыратын науқас үшін қандай тасымалдау әдісі қауіпсіз?
 А) Көлденең күйде тасымалдау
 В) Тез эвакуациялау
 С) Әр кезеңде тоқтау
 D) Медициналық қызметкерлердің қолдауы
 E) Таксиді пайдалану
4. Тепе-теңдігі бұзылған науқасты тасымалдау кезінде бірінші кезекте не болуы керек?
 А) Науқасты қолдау
 В) Жылдам қозғалыс
 С) Минималды орта
 D) Қозғалыс жеңілдігі

- E) Медициналық құрал-жабдықтардың болуы
5. ДЦП-мен ауыратын науқасты тасымалдау кезінде оңтайлы дене қалпы қандай?
 А) Жартылай отыратын
 В) Отырықшы
 С) Бүйірімен жату
 D) Шалқасынан жату
 E) Тұру
6. Кенеттен есін жоғалтқан науқасты тасымалдау кезінде не істеу керек?
 А) Токта, тіршілік белгілерін тексеріңіз
 В) Тасымалдауды жалғастыру
 С) Жедел жәрдем шақырыңыз
 D) Шарт бойынша сұрақтар қою
 E) Оны бүйіріне бұраңыз
7. Үдемелі бұлшықет дистрофиясы бар науқастарға қандай көлік түрі ұсынылады?
 А) Жедел жәрдем кабинасы
 В) Жолаушылар көлігі
 С) Тіркелетін арба
 D) Жүк көлігі
 E) Пойыз
8. Омыртқаның жарақаты бар науқасты тасымалдау кезінде қандай сақтық шаралары міндетті?
 А) Мойын және арқа тірегі
 В) Ауырсынуды жою
 С) Тұрақты орындарды пайдалану
 D) Науқасты тік қалыпқа қою

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері " тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

Е) Барлық мүмкін жастықтарды жою
9. Тасымалдау кезінде дабыл белгілерін хабарлау үшін қандай қимылды қолдану керек?

- A) Ауырсыну орнын көрсетіңіз
- B) Жыпылықтау
- C) Қолды көтеру
- D) Айқай
- E) Күлімсіреу

Ситуациялық есептер:

Тапсырма 1: 65 жастағы инсультпен ауыратын науқас қозғалуда қиналады.

Науқас қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жарақаттанудың алдын алу үшін қандай тасымалдаудың оңтайлы әдісі қолданылады?

Тапсырма 1: склероздың ауыр түрімен ауыратын науқас өз бетінше қозғала алмайды. Вагонның және медициналық персоналдың болуын ескере отырып, оны медициналық мекемеге тасымалдауды қалай ұйымдастыруға болады?

Тапсырма 3: Эпилепсиямен ауыратын жас жігіт мүгедектер арбасында тасымалдау кезінде талмаға ұшырады. Ілеспе адамдар қалай әрекет ету керек және мұндай жағдайларда қандай сақтық шараларын қолдану керек?

Тапсырма 4: Церебральды сал ауруымен ауыратын науқасты реабилитацияға тасымалдау қажет. Стресті азайту және жайлылықты қамтамасыз ету үшін оны жолға тасымалдау үшін қалай дайындау керек?

Тапсырма 5: Бас жарақаты бар науқаста ми шайқалу белгілері байқалады.

Жағдайды нашарлатпау және тәуекелдерді азайту үшін оны қалай дұрыс тасымалдау керек?

Тапсырма 6: Сирек кездесетін неврологиялық ауруы бар науқастың мүгедектер арбасына бейімделуінде қиындықтар бар.

Аударуды жеңілдету үшін медбике отбасына қандай кеңес бере алады?

Тапсырма 7: Деменциясы бар науқас көбінесе ауруханаға не үшін бару керектігін түсінбейді. Медбике мазасыздықты азайту үшін тасымалдауды қалай басқара алады?

Тапсырма 8: Жұлынға операциядан кейін науқасты реабилитацияға тасымалдау қажет.

Қауіпсіз тасымалдау үшін қандай құрылғылар мен көмекші құралдарды пайдалану керек?

Тапсырма 9: Төтенше жағдайда неврологиялық ауруы бар науқасты эвакуациялау қажет.

Қауіпсіз эвакуацияны қамтамасыз ету үшін қандай негізгі шараларды орындау керек?

Тапсырма 10: Паркинсон ауруы бар науқастың қозғалуы қиын.

Ауруханаға барар жолда оның қауіпсіздігі мен жайлылығын қамтамасыз ету үшін тасымалдауға қатысты қандай ұсыныстар беруге болады?

10.Басы қатты ауырып, жүрек айнуы бар науқасқа қандай тасымалдау әдісі сәйкес келеді?

- A) Жиі тоқтаумен біртіндеп қозғалыс
- B) Ғарыштық бригаданы пайдалану
- C) Жылдам саяхат
- D) Отырғанда тасымалдау
- E) Тік тұру

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері " тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

Әдебиет:

Негізгі әдебиеттер:

1. Клиникаға кіріспе. Том 1 [Мәтін] :оқулық / С. М. Кабиева [ж.б.] ; ҚР денсаулықсақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ҚММУ. - Алматы :Эверо, 2016. - 287 б. с
2. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. 1 -бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - Астана : [б. и.], 2017. - 152 бет. с.Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. II-бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - [Б. м.] : Астана, 2017. - 208 бет. с
3. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. II-бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - [Б. м.] : Астана, 2017. - 208 бет. с
4. Толекова, С. З. Клиникаға кіріспе [Мәтін] :оқу құралы / С. З. Толекова. - Қарағанды : ЖК "Ақнұр", 2013. - 244 бет. с
5. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. 1 [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана : [б. и.], 2017. - 214 с.
6. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. II [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана : [б. и.], 2017. - 210 с
7. Кабиева, С. М. Введение в клинику. Т. 1. [Текст] : учебник / С. М. Кабиева. - Алматы :Эверо, 2016. - 304 с
8. Курноскина В. П. Пациенттің клиникалық жағдайын бағалау : оқу құралы / В. П. Курноскина, Д. К. Жүнісова. - Қарағанда : Medet Group , 2020. - 224 бет

Қосымша әдебиеттер:

1. Алпысова А. Р. Ауруханаға дейінгі кезеңде жедел көмек көрсету алгоритмдері = Алгоритмы оказания неотложной помощи на догоспитальном этапе : оқу құралы / А. Р. Алпысова, Н. В. Молодовская ; ҚР Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. - Қарағанда : АҚНҰР, 2019. - 120 б. с.
2. Қаныбеков А. Жедел медициналық жәрдем : оқу құралы / А. Қаныбеков. - 2-ші бас. - Қарағанды : АҚНҰР, 2017. - 266 бет. с.
3. Аяпов К. Модернизация сестринского образования Казахстана : сб. / К. Аяпов. - 2-е изд., перераб. - [б. м.] : New book, 2022. - 220 с.
4. Kabiyeveva, S. Introduction in clinic. Volume 1 [Текст] : textbook / S. Kabiyeveva. - Almaty : "Evero" , 2016. - 263 p.
5. Hammer , Gary D. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine / Gary D. Hammer . - 7nd ed. - New York : Mg Graw Hill. Education, 2014. - 762 p.
6. Пациенттерді оқыту : оқу құралы / Д. К. Жүнісова [және т. б.]. - Қарағанды : АҚНҰР, 2020. - 104 бет
7. Методы клинических лабораторных исследований : к изучению дисциплины / ред. В. С. Камышников. - 6-е изд. перераб. - М. : Медпресс-информ, 2013. - 736 с
8. Даулетбаев Д.А. Мейірбике манипуляциясы алгоритмдері (стандарттары) Эверо-2024

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA — 1979 —	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникаға кіріспе» кафедрасы		044 – 75/11
"Қалыпты жүйке жүйесі және сезу мен көру мүшелері " тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулық		

Электронды оқулықтар:

1. Датхаев, У. М. Коммуникативные навыки [Электронный ресурс] : учебник / У. М. Датхаев, М. А. Асимов, Г. Ж. Умурзахова . - Электрон. текстовые дан.(5,21 МБ). - Алматы : Эверо, 2016. - 256 с. эл. опт. диск (CD-ROM)
2. Асимов, А. А. Коммуникативтік дағдылар [Электронный ресурс] : оқулық / М. А. Асимов, А. А. Сұлтанбеков . - Электрон. текстовые дан.(7,30МБ). - Алматы : Эверо, 2016. - 260 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
3. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері [Электронный ресурс] : оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций : учеб. пособие - М. : "Литтерра", 2016. - 248б.
4. Коммуникативтік дағдылар. Коммуникативные навыки. Communication skills. Алматы, ТОО “Эверо”, 118 https://www.elib.kz/ru/search/read_book/601/
5. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ <https://aknurpress.kz/reader/web/1545>
6. Жедел медициналық жәрдем Қаныбеков А. , 2017 <https://aknurpress.kz/reader/web/1346>
7. Диагностика және жедел медициналық көмек көрсету алгоритмі / algorithm of diagnosis and emergency care Алпысова А.Р. , 2015 <https://aknurpress.kz/reader/web/1348>
8. Арынгазин, К.Ш., Мажимова, М.Б.
Первая доврачебная помощь при несчастных случаях : Учебно-методическое пособие. / Сост. К. Ш. Арынгазин. - Павлодар: Кереку, 2013. - 73 с. <http://rmebrk.kz/book/68579>
9. S. Kabiyeva Introduction in clinic: Textbook, volume I. – Almaty: 2020 – 263 p. https://elib.kz/ru/search/read_book/324/
10. Кабиева С.М. Введение в клинику: Учебник. Том I./С.М. Кабиева.- Алматы: Эверо, 2020. –304 с https://www.elib.kz/ru/search/read_book/316/

Электронды ресурстар:

1. Электронная библиотека ЮКМА - <https://e-lib.skma.edu.kz/genres>
2. Республиканская межвузовская электронная библиотека (РМЭБ) – <http://rmebrk.kz/>
3. Цифровая библиотека «Аknurpress» - <https://www.aknurpress.kz/>
4. Электронная библиотека «Эпиграф» - <http://www.elib.kz/>
5. Эпиграф - портал мультимедийных учебников <https://mbook.kz/ru/index/>
6. ЭБС IPR SMART <https://www.iprbookshop.ru/auth>
7. информационно-правовая система «Заң» - <https://zan.kz/ru>
8. Cochrane Library - <https://www.cochranelibrary.com/>